

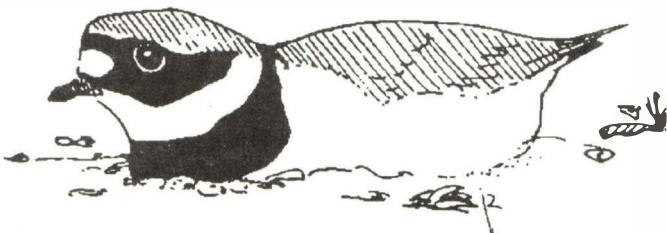
Broedende Kokmeeuwen in de Hogeveense Polder

Jelle van Dijk

Voor een kolonie Kokmeeuwen moet je tegenwoordig een aardig eindje fietsen. De tijd dat deze meeuwen met grote kolonies in de Amsterdamse Waterleidingduinen en in Meijendel broedden, ligt al weer jaren achter ons. Voor wat de duinen betreft wordt alleen nog in Berkheide door enkele paren gebroed. Het verdwijnen van de grote kolonies uit onze duingebieden kan worden toegeschreven aan de predatie door vossen. Dat de Kokmeeuw hiermee een bedreigde diersoort geworden zou zijn, is natuurlijk geheel bezijden de waarheid. Deze soort weet heel goed nieuwe situaties te benutten. Landelijke bekendheid kregen de grote kolonies bij Amsterdam die werden gevestigd op de verkeerspleinen Nieuwe Meer en Holendrecht.

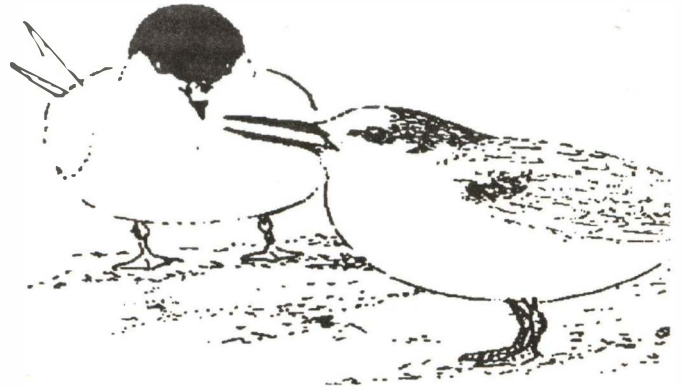
In het vogelboek "Vogels van Noordwijk en Omstreken", dat in 1989 door onze vereniging werd uitgegeven, wordt de Kokmeeuw niet als broedvogel van ons gebied genoemd. Ook in het verleden is deze soort nooit in het onderzochte gebied als broedvogel aangetroffen. Het was dan ook een grote verrassing toen ik op 10 juni bij een routinebezoek aan de Hogeveense Polder tussen Noordwijkerhout en de Delfweg een kleine kolonie Kokmeeuwen aantrof.

De kolonie werd gevestigd op het terrein achter boerderij Sixenburg. Van dit eertijds schitterende weidevogelgebied is nu niets meer over. In de jaren dat hier het grasland werd omgevormd tot bollenland werd hier stevast gebroed door één of twee paartjes Kleine Plevieren en vaak ook door een paartje Visdieven. In het najaar van 1989 werden de werkzaamheden voltooid. Omdat er vanwege de toch wel hoge grondprijs niet direct kopers in de rij stonden, bleven dit jaar enkele percelen braak liggen. Om verstuiwing tegen te gaan was het land wel hier en daar met stro ingestampt. Het schelprijke zand in combinatie met hier en daar wat rijtjes stro, vormde een aantrekkelijk gebied voor vogels die van vrij uitzicht houden. Het aantal Kieviten, Scholeksters en Kleine Plevieren was dit jaar dan ook groter dan in de twee voorgaande jaren.

KLEINE PLEVIER

Ook de Visdieven waren nu met negen paren vertegenwoordigd. Op 10 juni werd mijn aandacht getrokken door een groep van ongeveer 50 Kokmeeuwen die luid alarmerend boven het perceel vlogen. Het kostte niet veel moeite om de nesten te vinden. Er werden vijf nes-

VISOEFJE

ten met één ei en vier nesten met twee eieren aangetroffen. Meestal leggen Kokmeeuwen drie eieren, zodat het duidelijk was dat deze vogels nog maar pas met de eileg waren begonnen. Meerdere legfels mochten om die reden ook tegemoet gezien worden.

Op 16 juni werd in de vroege uren weer een bezoek aan het terrein achter Sixenburg gebracht. De meeuwen waren minder fel dan bij het vorige bezoek. Op de plek waar nog maar enkele dagen eerder de negen nesten werden gevonden, bevond zich nu nog maar één nest. Dit bevatte drie eieren. Wel werden twee dode, aangevreten nestjongen aangetroffen. Ook de legfels van de Visdieven waren niet meer te vinden.

Het is moeilijk na te gaan waardoor de broedsels verloren zijn gegaan. Werkzaamheden met tractoren waren er beslist niet uitgevoerd. Vermoedelijk zijn ratten of andere roofdieren hier bezig geweest. Meeuwen en sterns broeden bij voorkeur op plaatsen die voor roofdieren niet of moeilijk bereikbaar zijn, zoals eilanden en uitgestrekte zandplaten. Het broeden in grote kolonies heeft het voordeel dat bepaalde predatoren, zoals kraaien en roofvogels, meestal verjaagd kunnen worden. Tegen ratten en marterachtigen die in het duister opereren, is vrijwel geen vogel opgewassen.

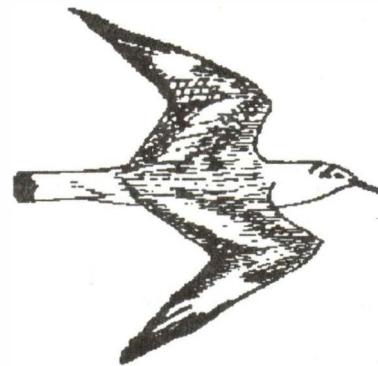
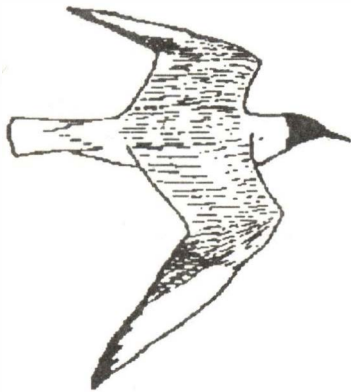
Na ruim een week werd het terrein weer bezocht. De Kokmeeuwen hadden het gebied nu verlaten. Wel vlogen enkele alarmerende Stormmeeuwen rond. Wellicht hadden deze vogels in de naaste omgeving ook een nest. Opvallend was dat de Visdieven opnieuw begonnen waren. Op een stuk land waar net het stro verbrand was, werden drie nestjes aangetroffen, terwijl zeker acht paren fel alarmeerden. Helaas was ook deze tweede broedpoging van de Visdieven geen succes. Bij mijn laatste bezoek op 12 juli was de betreffende kavel omgeploegd en ingepoot met worteltjes.

Het tijdstip waarop de Kokmeeuwen met broeden begonnen, is bijzonder laat te noemen. Op andere plaatsen werden namelijk in de eerste week van juni al uitgevlogen jonge Kokmeeuwen waargenomen! Bij de Kokmeeuwen van Sixenburg kon worden opgemerkt,

dat er nog al wat tweedejaars vogels bij waren. Deze vogels hebben al wel de donkerbruine kop van het volwassen klee, maar op de bovenzijde van de vleugel is nog de donkere zigzagtekening van de juveniele vogels zichtbaar. Meestal broeden Kokmeeuwen pas in hun derde kalenderjaar, zodat we mogen aannemen dat het in ieder geval voor een deel van de groep Kokmeeuwen een eerste broedpoging betrof. Uit onderzoek in kolonies is gebleken, dat de late legsels vrijwel altijd veel minder succesvol zijn dan de legsels die in het begin van de broedperiode werden geproduceerd. Daarbij komt dat jonge vogels, zeker in een zeer kleine kolonie, niet erg efficiënt indringers weten te verjagen.

Het is niet aannemelijk te veronderstellen dat de Kokmeeuwen volgend jaar terug zullen keren. De grond achter Sixenburg is eigendom van een projectontwikkelaar die er het liefst twee flinke kassenbedrijven op wil vestigen. Het bestemmingsplan van Noordwijkerhout schijnt zich daar niet tegen te verzetten. De oude boerderij is hierbij een hinderlijk sta in de weg, die zo snel mogelijk verdwijnen moet, liefst met aangrenzende erf-

beplanting en boomgaard. De werkgroep Dorpsbehoud Noordwijkerhout doet momenteel pogingen om in ieder geval de boerderij van de ondergang te redden. De vestiging van Kokmeeuwen en Visdieven op een braakliggend stukje grond laat wel zien dat er in onze omgeving mogelijkheden zijn voor kleine kolonies van deze soorten. Blijkbaar is niet het voedsel maar het vinden van geschikte plaatsen om te nestelen de beperkende factor. Met enkele eenvoudige ingrepen langs de oostoever van het Oosterduinsemeer moet het mogelijk zijn om voor deze vogels broedgelegenheid in onze regio te creëren. Het grote aantal belanghebbenden in dit gebied zoals de Gemeente Noordwijkerhout, het Recreatieschap Reeuwijkse Plassen, de Provincie Zuid-Holland en de Kalkzandsteenfabriek Van Herwaarden, maken een vlotte besluitvorming over dit gebied tot een moeizame zaak. Mogelijkheden tot enige natuurbouw hier zijn echter volop aanwezig. Wellicht kan hierdoor over enige jaren de Kokmeeuw tot de vaste broedvogels van onze streek worden gerekend.

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels en de olieverontreinigingen

Ees Aartse

Wij weten, dat het onderzoek naar de olie- en teervelden in onze buitenwateren nog niet geëigend is en voorlopig moeten wij daarom - van hoeveel belang een spoedige regeling ook is - een afwachtende houding aannemen. Wij zijn er van overtuigd, dat dit vraagstuk niet gemakkelijk zal zijn op te lossen en dat een grondige studie er van daarom onontbeerlijk is.....1

Over de olie- en teervelden op zee kunnen wij nog weinig mededelen; deze zaak wordt nog steeds onderzocht en wij hopen, dat er binnenkort een internationale regeling van dit moeilijke vraagstuk tot stand moge komen.....2

De regering van de Verenigde Staten van Noord-Amerika nam het initiatief tot het bijeenroepen van een inter-

ationale conferentie ter bespreking van de gevaren, welke verbonden zijn aan de verontreiniging der zee door olierestanten. Tot deze conferentie, welke in juni a.s. zal plaats vinden, werd ook Nederland uitgenodigd. Wij hebben onze regering verzocht haar afgevaardigden op te dragen elke voorgestelde poging, welke het kwaad kan tegengaan, krachtig te steunen. Tevens hebben wij aangedrongen op een spoedige uitvaardiging van de verbodsbepaling tot het lozen van olie binnen onze territoriale wateren, opdat des te duidelijker zal blijken, dat ook ons land een open oog heeft voor de grote nadelen, welke er voortvloeien uit deze verontreiniging der zeeën. In december en in januari spoelden er op onze kust vele vogels aan, welke door de stookolie ten gronde waren gegaan.....3